

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VI. Alia argumenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

falsitas declarata est in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. contra Abbatem Joachimum in cap. *Damnamus* de summa Trinit. Ergo intellectus in Deo non est principium quo proximum generationis Verbi.

112. Respondeo retorquendo argumentum, ista enim propositiones etiam sunt falsae, *Paternitas generat: Filiatio generatur*, ut docet D. Thomas infra quæst. 3. art. 2. ad 2. & communiter Theologi cum illo; & tamen juxta Adversarios, Paternitas est virtus generativa ut quo: Ergo ex eo quod essentia & intellectus sint principium quo remotum & proximum generationis Verbi, non sequitur affirmari debere de essentia & intellectu, quod generent: quia licet sint principium quo generationis, non tamen generant ut quod; ad hoc enim requiritur realis distinctio à genito; nec possunt pro personis supponere, utpote abstracta. Nec est eadem ratio de actibus essentialibus, quoad hoc quod est predicari de essentia & intellectu, quia isti actus realem distinctionem personarum non petunt.

113. Objicies sextò: Principium debet distingui realiter à principiato, ut docet Aristoteles 1. Ethicorum: Atqui sola Paternitas realiter à Filio distinguitur: Ergo illa sola est principium quo generationis Verbi.

Respondeo ex D. Thoma quæst. 2. de potentia art. 2. ad 3. Majorem esse veram de principio, & principiato ut quod, non autem de principio & principiato ut quo.

114. Sed contra hanc solutionem dupliciter potest instari. Primò argumento Durandi: Principium quo magis obtinet rationem principij, quam principium quod: etenim principium quo est principium ratione sui, principium autem quod, non nisi ratione illius. Item principium quo, se toto est principium, principium autem quod, non se toto, sed ratione principij quo: Ergo si principium quod petit à termino producto realiter distingui, à fortiori principium quo realem distinctionem à termino exposcet.

115. Secundò contra eandem responsionem arguitur. Principium ad principiatum realiter refertur, illudq; realiter continet ac producit: Sed non potest hæc præstare, nisi realiter distinguitur à principiato; cum nihil possit ad seipsum realiter referri, & multò minus se continere & producere: Ergo idem quod priùs.

116. Ad primam instantiam respondeo, quòd licet principium quo formalitè obtineat rationem principij, quam principium quod, propter rationes allegatas; non tamen ita adequatè, cum in principio quod importetur quidquid exigitur ad rationem principij, secus autè in principio quo: unde nõ sequitur quòd si principium quod debeat distingui realiter à termino producto, etià principium quo distinctionem realem ab illo exposcat.

117. Ad secundam respondeo primò, Majorem esse universaliter veram de principio quod, non autem de principio quo. Vel distingo Majorè: Principium ad principiatum realiter refertur &c. secundum illud quòd importat in recto, semper, nego: secundum illud quòd dicunt in obliquo & de connotato, concedo. Et ita contingit in proposito: nam essentia divina, ut est in Patre, ratione relationis paternitatis à qua modificatur, & quam connotat in obliquo, refertur realiter ad filiationem, quæ etiam in termino quo divina generationis in obliquo importatur, illamq; realiter continet ac producit,

Alia argumenta solvuntur.

A Aliud argumentum difficile adduci potest ad probandum, principium quo divinitus processionum in perfectione absoluta adæquatè consistere. Nam potentia generativa reperitur in Filio: At si principium quo generandi non consistet in solo absoluto, potentia generandi in Filio non esset: Ergo in sola perfectione absoluta consistit. Minor patet, Major autem, in qua est difficultas, multipliciter ostenditur. Primò ex Augustino lib. 3. contra Maximin. cap. 12. ubi sic habet: *Ab sit autem, ut quomodo putas, potest sit Pater Filio, quia Creatorem genuit Pater, Filium autem non genuit Creatorem, neque enim non potest, sed non oportuit.* Quibus verbis aperte docet Augustinus, Filium generare potuisse, non tamen generare oportuisse: Sed posse generare, est effectus vel quasi effectus formalis potentie generativæ: Ergo juxta Augustinum, potentia generativa reperitur in Filio.

Secundò, Unumquodq; in tantum perfectum est, in quantum potest sibi simile generare, ut docet Aristotel. 4. Meteor. Sed Filius est sumè perfectus: Ergo potest generare Filium sibi similem.

Tertiò, juxta D. Thomam quæst. 2. de potentia art. 5. potentia generativa sub omnipotentia comprehenditur: At omnipotentia convenit Filio: Ergo etiam generandi potentia.

Quartò, Si in Patre & non in Filio esset potentia generativa, Filius non esset æqualis Patri in potentia, ac proinde nec in omnipotentia adæquaretur cum Patre: Consequens est absurdum: Ergo &c.

Quintò: Si in Filio non esset potentia generandi, esset in illo aliquid defectus potentie & dignitatis: Sed hoc non potest dici: Ergo nec illud. Sequela Majoris manifesta videtur: Nam potentia generativa est aliqua potentia, & aliqua dignitas & perfectio: Ergo si hæc Filio deficerent, illo esset aliquid defectus potentie & dignitatis.

Respondeo negando Majorem. Ad primam probationem dicatur Augustinum solum negare Filio privativum defectum potentie ad generandum Creatorem, non autem defectum negativum, qui non ponit imperfectionem in ipso: idè Augustinus dixit illum non genuisse, non quia non potuit, sed quia non oportuit: non quòd senserit esse Filio possibilem alterius Filij generationem, sed quia defectus purè negativus potentie generativæ, meliùs explicatur dicendo, quia non oportuit, quam quia non potuit; quæ verba sonare videntur defectum privativum dicenti imperfectionem. Solutio est D. Thomæ quæst. 9. de potentia art. 9. ad 1.

E Ad secundam probationem dicendum, doctrinam Aristotelis verificari in rebus corruptibilibus, secus autè in illis quæ corruptioni subjeete non sunt: Deus autem incorruptibilis est, Scidò illius natura potest perfectissimè Filio competere, absque potentia productiva sibi similitudinis. Ratio autem explicationis tradita est, quia natura corruptibilis, cum non possit conservari uno solo individuo, appetit sui conservationem, medià successivà individuorum generatione, idè individuū carens potentia productiva sibi similis, in quo illius natura conservetur, delectat à fine quem intendit natura, ac per consequens est imperfectum. Natura autem incorruptibilis, quia

quia in uno individuo perpetuo saluatur & conseruatur, non appetit productionem alterius, & iteò individuum illius, ab iſta facultate generatiua imperfectum non eſt: ut conſtat in Angelis, quorum quilibet in ſua ſpecie eſt perfectus, abſque diſta difficultate; & ſimiliter in calis. Unde quod in Deo detur potentia generatiua, non eſt ex indigentia, ſed ex ſumma fecunditate nature; ſicut non ex indigentia, ſed ex fecunditate, Verbum à Patre producit, & à Patre & Filio Spiritus ſanctus.

Ad tertiam probationem, diſtinguo Majorem. Potentia generatiua continetur ſub omnipotentia, abſolute conſiderata, nego Majorem: ſub omnipotentia, prout eſt in Patre, concedo Majorem, & concedo Minori, nego Conſequentiam.

Ad quartam nego ſequelam Majoris: Nam ut docet D. Thomas quaſt. 9. de potentia art. 9. ad 3. eadem potentia eſt in Patre & Filio; in Patre generet, in Filio ut generetur; ac proinde ex eo quod Pater poſſit generare, & non Filius, non ſequitur Patrem eſſe potentiorum Filio. Unde

Ad quintam probationem, diſtinguo Antecedens. Potentia generatiua eſt aliqua potentia, & aliqua dignitas: diſtincta à potentia terminandi generationem, nego Antecedens: eadem cum potentia terminatiua generationis, concedo Antecedens, & nego Conſequentiam. Itaque quauis deſit Filio potentia generatiua, non ſequitur in illo eſſe defectum alicujus potentie & perfectionis: quia talis potentia de eſt abſolum ſub uno munere, nempe generandi actiue, non tamen ſub omni munere, cum in illo ſit potentia terminandi generationem; qua duo munia non differunt perfectione, ſed relatione: eadem namque abſoluta perfectio, connotando Paternitatem, dat poſſe generare, & connotando Filiationem, dat poſſe generari.

Inſtabis: Potentia generatiua eſt diſtincta à potentia terminatiua generationis: Ergo per hoc quod Filio competat potentia terminatiua generationis, non ſaluatur quod illi aliqua potentia non deſit. Conſequentia patet ex dictis: Antecedens autem probatur, Primò quia actio & paſſio ad diuerſa reducuntur principia; agit enim aliquid ratione formæ, in quantum eſt in actu, patitur autem in quantum eſt in potentia, ratione materiæ: Sed generare & generari in Diuinis ſe habent per modum actionis & paſſionis: Ergo referuntur ad diuerſa principia, & conſequenter potentia generatiua diſtincta eſt à potentia terminatiua generationis. Secundò probatur idem Antecedens: Potentiæ diſtinguntur per actus: Sed generare eſt actus diſtinctus à generari: Ergo potentia generatiua eſt diſtincta à potentia terminatiua generationis.

Reſpondeo negando Antecedens: cum enim potentia generatiua, & potentia terminatiua generationis, ſolum differat penes relationes quas connotant, Paternitatem ſcilicet & Filiationem; potentia verò ſit aliquid abſolutum, & abſolutum per relativum multiplicari non poſſit; ſit quod potentia generatiua nequeat in ratione potentia à paſſiua generabilitate diſtingui: Unde Ad primam Antecedens probationem, dicitur veram eſſe Majorem in actione tranſeunte, falſam autem in actione immanente: ut conſtat in volitione, cujus principium actiuum eſt voluntas, & tamen eadem voluntas terminare poteſt volitionem; & ſub eadem diſtinctione

Tom. II.

A Minoris, nego Conſequentiam: nam generatio in Diuinis non eſt actio tranſiens, ſed immanens; & ſimiliter generari, per modum paſſionis immanētis ſignificatur; & iteò non oportet ad diuerſa principia reduci, ſed eadē realiter potentia in Patre eſt principium generationis, & in Filio, connotatā filiatione, eſt generationis terminus. Ita D. Thomas quaſt. 9. de potentia art. 9. ad 4.

Ad ſecundam probationem Antecedens, 127. concedo Majori, nego Minorem. Nam ſicut potentia generatiua eſt diuina eſſentia, connotatā Paternitate, & generabilitas, eadem diuina eſſentia, connotatā Filiatione: ita actualis generatio eſt diuina intellectio, connotatā Paternitate; & generari eſt paſſiuum intelligi, connotatā Filiatione: intelligi enim & intelligere, non ſunt actus realiter diſtincti in Deo, & conſequenter nec generare & generari realiter diſtinguntur, quoad id quod in recto important, ſed ſolum quoad relationes quas dicunt de connotato; qualiter etiam potentia generatiua, à potentia terminatiua generationis diſtinguitur. Qua doctrina eſt D. Thomæ quaſt. 2. de potentia art. 5. in corpore, quod ita concludit. *Similiter ergo dicendum eſt de actione & potentia: nam generatio ſignificat actionem, cum aliquo reſpectu, & potentia generandi ſignificat potentiam, cum reſpectu: unde ipſa generatio eſt Dei actio, ſed prout eſt Patris tantum; & ſimiliter potentia generatiua eſt Dei omnipotentia, prout eſt Patris tantum.* Ita D. Thomas loquendo de actiua generatione & potentia generatiua: idipſum dicitur, ut procedat conſequenter, de generatione paſſiua, & potentia terminatiua generationis.

B
C

ARTICULUS IV.

Cur una ex diuinis proceſſionibus ſit generatio, & non altera?

§. I.

D *Premittuntur quæ apud omnes ſunt certa, & ratio dubitandi proponitur.*

Duo tantum certa, & indubitata fide tenenda, ſupponimus. Primum eſt, præter proceſſionem Verbi, dari in Deo aliam, per quam Spiritus Sanctus procedit.

Probatum primò: de fide eſt dari tertiam Perſonam, quæ Spiritus Sancti nomine appellatur, & quæ eſt verus Deus, ſicut Pater & Filius, ut diſputatione præcedenti contra Macedonianos oſtendimus: At hæc tertia Perſona non eſt à ſe; aliàs darentur duo innatiſcibiles, & conſequenter duo Dij, quia ut ſuprà ex D. Thomæ retulimus: *Ponere duos innatiſcibiles, eſt ponere duos Deos, & duas naturas diuinas:* Ergo eſt ab alio, vel ab alijs, ſcilicet à Patre & Filio: Sed non poteſt eſſe à Patre & Filio, niſi ab utroque; procedat: Ergo præter Verbi generationem concedenda eſt alia proceſſio in Diuinis, ſcilicet Spiritus Sancti, quam publicè voce proſitetur univerſalis Eccleſia, tum in Symbolo Nicæno, dicens: *Credo in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit.* Tum in Symbolo Athanſij, hijs verbis: *Spiritus Sanctus à Patre & Filio, non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedens.*

Probatum ſecundò ratione quæ habet D. Thomas hic art. 3. *Quemadmodum omne intelligēs*